

OKSJÄRVEN SUOJELUYHDISTYS 2001 - 2021

Tammelan Oksjärven Suojeluyhdistys ry (Oksy) viettää tänä vuonna 20. toimintavuottaan. Yhdistys perustettiin 20.7.2001. Oksjärvi sijaitsee Tammelan Loimosissa ja sen rannoilla sijaitsevat myös Lunkaan ja Hykkilän kylät.

Perustajajäsenenä ja yhdistyksen tulevaa toimintaa olivat ideoimassa jo edesmenneet Reino Ali-Hokka, Heikki Viljanen ja Timo Siikonen sekä Mika Lehtojärvi, Henry Hirn ja Pertti Kaunisharju. He muodostivat myös yhdistyksen ensimmäisen hallituksen, puheenjohtajana toimi pitkään Mika Lehtojärvi. Nykyinen hallitus koostuu puheenjohtajan lisäksi neljästä - kuudesta varsinaisesta jäsenestä. Lisäksi yhdistyksellä on ollut hallituksen ulkopuolisina toimihenkilöinä sihteeri/rahastonhoitaja, rahastonhoitaja ja verkkovastaava. Tällä hetkellä hallituksen jäsenet hoitavat nämä tehtävät.

Yhdistyksen ensisijainen tehtävä on seurata Oksjärven tilaa ja kirjata järvessä ja sen lähiympäristössä havaitut muutokset. Oksyn tehtävä on säilyttää veden laatu hyvänä ja mahdollisuuksien mukaan myös edistää järven ympäristön suojelua. Useimmista vesiensuojeluyhdistyksistä poiketen yhdistys perustettiin ennaltaehkäisevään toimintaa varten. Vuonna 2018 yhdistyksen sääntöjä tarkistettiin ja tällöin yhdistyksen tehtäviin lisättiin kunnostustoimenpiteiden käynnistäminen ja toteuttaminen. Näin oli toki toimittu aikaisemminkin.

Oksjärven veden laatua on tutkittu Tammelan kunnan toimesta 1974, 1992 ja 1998 ja Oksyn toimesta vuosina 2001 ja 2009 ja tämän jälkeen noin joka toinen vuosi. 1970-luvun tilanteesta järvi on rehevöitynyt ja veden näkösyvyys on heikentynyt. Järven vesi oli poikkeuksellisen kirkasta vuonna 1974, näkösyvyys oli jopa 4,9 metriä. Tämän jälkeen veden näkösyvyys on heikentynyt, yhdistyksen toiminta-ajan alkupuolella heikkeneminen laantui ja viime vuosina tilanne on tasaantunut. Viime vuosina näkösyvyys on vaihdellut 2 ja 2,8 metrin välillä. Järvensuojelutoimilla on siten ollut merkitystä.

Kalansaaliita on selvitetty vuosina 1994 ja 2003. Kokonaissaalis 1994 oli 3400kg eli 11,5kg/ha. Tulos on varsin hyvä Oksjärven karuuteen nähden ja 2003 kokonaissaalis jäi huonommaksi. Vuosina 2012 – 2014 yhdistys oli mukana Tammelan järvien ja kalaston tutkimus- ja kunnostushankkeessa. Positiivisena havaintona oli, että pieniä kalanpoikasia Oksjärvestä löytyi runsaasti. Hankkeen perusteella päädyttiin siihen, että hoitokalastusta ei tarvita.

Ensimmäisen saostusaltan yhdistys teetti 2003 Niitunojaan Tammelan kunnan avustuksella. Allas on tyhjennetty muutaman kerran. Forssan Ekopalvelu teki valuma-aluekartoituksen 2005. Sen pohjalta tehtiin yhdessä Häme-Uusimaan Metsäkeskuksen kanssa saostusaltaita järveen laskeviin pääoijiin. Tammelan järvien ja kalaston tutkimus- ja kunnostushankkeesta saatiin rahoitus ja organisointiapua siihen mennessä rakennettujen altaiden tyhjennykseen ja laajentamiseen sekä uusien altaiden toteuttamiseen vuonna 2014. Altaita on kaikkiaan seitsemän.

Lumme- ym. vesikasvillisuutta on niitetty talkootyönä, lisäksi rantojen omistajat ovat poistaneet lumpeita ja muuta vesikasvillisuutta omaehtoisesti, koneellinen niitto yhdistyksen ja osin rantojen omistajien toimesta on toteutettu vuosina 2014 ja 2015. Lumpeiden leviämisen rajoittaminen on yksi Oksjärven Suojeluyhdistyksen haasteista. Yhdistyksellä on kaksi vuokrattavaa vesikasvillisuuden niittolaitetta.

Soilta ja pelloilta tuleviin ojiin on laitettu kalkkikivirouhetta niin, että vesi virtaisi rouheen läpi ja happamuus stabiloituisi. Happamuus laskee tyypillisesti 0,1–0,4 pH-yksikön verran. Rouhetta on laitettu vuodesta 2014 alkaen muutamina vuosina, ojien lisäksi rouhetta on laitettu myös järveen. Kaikkiaan rouhetta on laitettu yhteensä noin 10 000 kg.

Saarisuonojaan rakennettiin vuonna 2016 kalkkikivisuodatin ja tulvatasanne/kevyt kosteikko. Seuraavana vuonna suodatinta paranneltiin ja siihen lisättiin kalkkikivirouhetta. Suodattimeen tuli kalkkivirouhetta kaikkiaan noin 65 tonnia. Saarisuonojan rannan läheinen uoma ennallistettiin ja siihen muodostui kosteikko/pintavalutuskenttä. Hankkeeseen tehtiin runsaasti talkootunteja ja rahallisesti hanketta tukivat ELY-keskus ja Tammelan kunta.

Vedenkorkeuden vaihteluita säätelemiseksi yhdistys käynnisti Oksjoen pohjapatohankkeen. Ajatuksena on, että veden pintaa ei nosteta, vaan pinta pyritään pitämään sille määritetyssä tasossa. Tämän hankkeen suunnitteluun saatiin Tammelan kunnalta avustusta vuonna 2010. Yhdistys tiedusteli vuosina 2011-2012 kirjallisesti mielipidettä rantakiinteistöjen omistajilta pohjapadon rakentamiseksi Oksjokeen. Kyselyyn saatiin kattavasti vastaukset. Yhdistys sai Tammelan kunnalta avustusta laserkeilauskuvaukseen rantaviivan määrittelemiseksi. Laserkeilaus liittyy Oksjoen pohjapatohankkeeseen ja se tehtiin osana Tammelassa suoritettua laajempaa laserkeilausprojektia. Yhdistys päätti vuonna 2012 kuitenkin jäädyttää Oksjokeen rakennettavaksi suunnitellun pohjapadon rakentamisprojektin kalleuden vuoksi toistaiseksi. Oksjärven rantaviivan määrittelemiseksi tehty laserkeilaus on kuitenkin valmiina tulevaisuutta varten. Hanke on siis edelleen vireillä.

Oksjärven rannalla sijaitsee kunnan Leirikeskus, joka on ympärivuotisessa käytössä.

Vedensyvyysmittari on Haukilahdessa.

Yhdistys on osallistunut kunnan ja järviensuojeluyhdistysten järjestämiin erilaisiin tapahtumiin, mm. Järvisunnuntai. Yhdistys on järjestänyt vuodesta 2014 alkaen maailman ympäristöpäivänä 5.6. yhteistyössä Tammelan kunnan kanssa Oksjärvi-illan. Tapahtuma jäi järjestämättä vuonna 2016 ja koronapandemian johdosta vuosina 2020 ja 2021.

Yhdistys tiedottaa jäsenilleen yhdistyksen toiminnasta ja järviensuojeluun liittyvistä asioista lähettämällä jäsenilleen ja ranta-alueiden omistajille kaksi jäsentiedotetta vuodessa. Lisäksi yhdistys pitää yllä omia www-sivuja.

Tulevaisuuden uhkakuvia Tammelan Oksjärven vedenlaadulle ovat järven alapuolisen turvetuotantoalueen turvepöly, mahdolliset metsälannoitukset ja -ojitukset sekä rantakiinteistöjen kuormitukset. Ilmastomuutoksen johdosta sään ääri-ilmiöt aiheuttavat merkittäviä vedenpinnan korkeuden vaihteluita ja riskin lisääntymistä leväesiintymiin ja kalakuolemiin.

Yhdistyksen toiminnan kannalta riskinä on aktiivisten toimijoiden pieni määrä. Uusia toimijoita ei helposti löydy. Toimintaan pitäisi saada mukaan uusia ja iältään nuoria toimijoita, jotta toiminta turvataan jatkossakin.

Tuomo Mäkelän opinnäytetyönä tekemä Oksjärven kunnostus- ja hoitosuunnitelma on yhdistykselle hyvä väline toimintansa suunnitteluun ja toteutukseen.

Yhdistyksellä on ollut vuosittain 60 – 70 jäsenmaksun maksanutta jäsentä, VAPO on viime vuosina tukenut yhdistystä kannatusmaksuin ja yhdistys on saanut merkittäviä lahjoituksia. Tammelan kunta ja ELY-keskus ovat tukeneet yhdistyksen hankkeita avustuksin.

Tammelan Oksjärven Suojeluyhdistys ry kiittää kaikkia maan- ja kiinteistönomistajia sekä yhteistyökumppaneita ansiokkaista kuluneista vuosista. Tästä on hyvä jatkaa!